

A renitens zöld küllő

A zöld küllő szinte egész Európában él, Magyarországon is általánosan elterjedt faj. Ligetes erdőkben, fasorokban, elhagyott gyümölcsösökben, hegy-, domb, és sík vidéken egyaránt megtalálhatjuk.

Picus viridis szól a tudományos neve ennek az érdekes életmódú

madárnak. Fő táplálékát a hangyák és azok lárvái teszik ki, ezért sokat keresgél a földön. A hangyák még a föld alatt sem lehetnek biztonságban tőle.

Egy valamire való harkály az egész napját a fákon tölti. Föl s alá mászkál, kopácsol, mint ahogy az egy rendes harkályhoz illik. Mi is megszokhattuk már, hogy harkályok után kutatni csak felfelé tekintve lehet. Azonban létezik egy renitens nemzetség a harkályok családjában. Ők napjuk nagy részét inkább a földön töltik. Tollruhájuk is ehhez igazodott, ugyanis ezek a madarak zöld színűek, mint a fű. Kik is ezek a harkályok különcei? Úgy hívják őket, küllők. Közülük most a zöld küllővel ismerkedünk.

Akora tavaszi virágok egyike, mely sok helyen tömegével jelenik meg az erdő talaján. Szép színével a tavaszi erdő egyik ékessége, az erdő piciny, kék csillaga. Törékeny, apró virág, mely nemcsak szépséget, de érdekességet is tartogat a növények kedvelőinek.

Tavaszi erdeink piciny, kék csillaga:

ligeti csillagvirág

A Scilla nemzetségbe tartozó fajok meglehetősen közel állnak egymáshoz. Küllemre nagyon hasonlóak, laikusok számára nehezen különíthetők el egymástól. Hozzáértők szerint a

Magyarországon előforduló csillagvirág fajok közül a *Scilla vindobonensis* a leggyakoribb, melyet sokan Duna-völgyi csillagvirág néven is ismernek. Mi most másik ismert nevét, a ligeti cil-

lagvirágot használjuk. Ez a hagymás, egyszikű növény a nedves élőhelyeket kedveli. Ártereken, dombvidékek patak-völgyeiben, patakpartjain található meg leginkább. Magyarországon főleg a nyugati országrészben, a Dunántúlon él, az ország keleti felében csak néhány lelőhelye ismert.

Március közepe tájékán a hagymából két, szálas, keskeny levelet növeszt, melyek között az egyetlen, barnás-

Hatalmas csőrrel hatékonyan bontja meg a hangyabolyokat. Mély lyukakat ás beléjük, hogy hozzáférjen kedvenc csemegéjéhez. Persze más rovarokat sem vet meg. Kedveli a korhadó, földön fekvő fában rejtőző lárvákat, kéreg alatt megbújó rovarokat. Előszeretettel faragja szét ezeket az öregedő törzseket, miközben utánuk kutat. A talajon, aljnövényzetben mozogva nagy hasznát

veszi tollruhája színének. A zöld növényzet között jól elrejti őt rejtőszíne. Nehezen vesszük észre, sokszor csak akkor repül fel, ha már majdnem rálép az ember. Ilyenkor felül egy magas fa törzsére, és az ellenkező oldalról ki-kikukucskálva várja, hogy ismét tiszta legyen a terep.

Kora tavasszal, március elején már hangos az erdő a harkályok kiáltozásaitól. Éles klü-klü-klü hangon hirdeti a zöld küllő is területének határait. Ezzel jelzi, hogy ez a territórium az övé. A hónap végén odúját is elkezdí ácsolni, melyből minden évben újat készít. Erre a célra kedveli a lábonszáradt, korhadó, de még álló, öreg fákat. A nagy testű harkály nagyméretű odút készít. A korábbi évekből hátrahagyott munkáit ezért számos más madár, denevér használhatja lakhelyül. Az áprilusra elkészült odú aljára a tojó legtöbbször 5-6 tojást rak, melyek azon a forgácstörmeléken pihennek, mely az odú készítése

során maradt vissza. A kotlás csak az utolsó tojás lerakása után kezdődik, így a fiókák egyszerre kelnek ki a tojásból, és a kikelést követő mintegy három hét múlva, együtt is hagyják el az odút. A zöld küllő család ilyenkor még pár hétig összetart. Együtt keresnek táplálékot, a szülők így tanítják meg a fiatalokat a hangyák kiásásának tudományára. Ősre az új nemzedék szétszéled, a fiatalok elkóborolnak. A szülők azonban az év teljes hosszában a revírben maradnak. Nagy területhűségük télen is ott tartja őket. Megszokott hangyabolyaikra ilyenkor is rájárnak, és a fagyott földben is képesek benne mély járatokat vésni, hogy a megdermedt, telelő hangyákat elérjék.

A zöld küllő Magyarországon védett madár. Természetvédelmi értéke 50000 Ft. Helyzete stabilnak tekinthető. A néhány tízezer páros hazai állományának változásait leginkább az erdészeti munkák befolyásolhatják. Létkép-dés ugyanis számára az erdőben otthagott, elhalt fák jelenléte.

vörös virágzati tengely csúcsán, fürtben állnak virágbimbói. A bimbók alulról felfelé tartó sorrendben nyílnak ki. A kinyílt virágok gyönyörű kék színűek. A kék szíromlevelek tövén fehér foltot láthatunk, mely az egyik fontos faji bélyege. A növény a virágzás után picit megváltozik. Két levele és virágzati tengelye megnyúlik, és a földön elfekszik. A virágokból ekkorra már tojtermek fejlődnek. A terméseket eleinte

húsos, tápanyagban gazdag szövet veszi körül. Ezt a tudomány elaioszómának hívja. Az elaioszóma a hangyák kedvenc eledele. Mikor a csillagvirág termést érlel, a hangyák előszeretettel keresik fel a növényeket, hogy kedvenc csemegéjüket elfogyasszák. És itt jön a csavar a dologban, amittől ez a csillagvirág hasznára válik. A hangyák az elaioszómát, és vele együtt a magot is, magukkal hurcolják. Így tudtukon kívül segítenek a növénynek, hogy magjait elszórja. Ezt a jelenséget a tudósok hangyák általi elterjedésnek, mirmekochoriának nevezik. A növényvilágban nem csak a csillagvirágok élnek ezzel a csellel. Hasonló módon terjeszti magjait például a hóvirág és az ibolya is.

A ligeti csillagvirág Magyarországon védett növény. Természetvédelmi értéke 5000 Ft. Kiásni, csokorba szedni ezért tilos, és piciny termete miatt értelmetlen cselekedet is lenne.

